Ч. 202 (13.441). Львів, пятниця 4. серпня 1933. Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Дві течії у міжнародній політиці.

Ревізіонізм і протисовітський фронт чи втримання status quo при підтримці Совітів?

Львів, 2. серпня 1933.

Пригадуючи вчорашні наші уваги про теперішній міжнародній хаос, підкреслюємо два цікаві моменти з калейдоскопу закордонних подій останніх кількох місяців. І так з одного боку маємо пакт 4-ох з безперечною антисовітською тенденцією (на цю тему ми писали своєчасно досить широко), з другогож боку зріст впливів СРСР у кількох европейських державах. Це явище безумовно не випадкове, обидва факти стоять у взаємному звязку, обидва теж мають свої глибокі причини.

Гасло світової комуністичної революції нині затихло. Наче принишкла взагалі ціла агресивна робота III. Інтернаціоналу. Трохи сталося це через погром комунізму в Німеччині, але ще більше — з тактичних мотивів совітської закордонної політики. А проте комуністична революція в усіх капіталістичних державах світа є дальше conditio sine qua non трівкого панування комунізму в т. зв. Союзі Радянських Республик — і про це не забувають ті вожди російського комунізму, які залишились при державній владі. Тямлять про це теж ті західно-европейські політики, які глядять на неминучий розвиток подій трохи дальше ніж із перспективи найближчих 24-ох годин. Однак не лише острах перед комуністичною небезпекою каже Заходові насторожуватися проти Совітів. Ще дужче грає тут пересвідчення, що як довго поза сферою нормальних міжнародніх економічних і культурних відносин остає цілий Схід Европи, так довго не може бути мови про їх нормалізацію і стабілізацію. А що більшов. Схід до творчої кооперації зі Заходом не годиться, то — льогічно — упадок большовизму на Сході лежить у кровному інтересі Заходу. Така є примітивна льоґіка всіх заходів, що змагають до творення протисовітського фронту европейських держав, і та льоґіка лежить м. і. у підстав пакту 4-ох европейських великодержав. Тому цілком слушно ціла совітська і вся комунізуюча преса у цілому світі привітала вже сам проєкт пакту 4-ох вульгарною лайкою, як плід і знаряддя протисовітської думки. Та думка каже, що неминучий і конечний є зудар поміж світом капіталістичної цивілізації і більшовицької (якщо взагалі про якунебудь цивілізацію російсько-жидівського комунізму може бути мова) і що швидше чи пізніше мусить прийти ясний поділ — хто зараховує себе до світа темного, та хто до останнього.

Однак створення єдиного протибільшовицького фронту є практично неможливе без попереднього заспокоєння в якийнебудь спосіб бодай мінімальних вимог переможених держав, — конкретно Німеччини. Відсіля і право громадянства гасла ревізії мирових договорів, яке теж лягло в основу пакту 4-ох.

Однак отверте ствердження англьо-італійською дипльоматією звязку поміж ідеєю антисовітського бльоку з ідеєю ревізіонізму викликало реакцію зі сторони тих держав, які досі самі ставились до Совітів найбільш обережно та неохоче. Добачуючи в ревізіонізмі небезпеку для своєї державної екзистенції, вони поборюють його засадничо. Тим самим вони внеможливлюють антисовітський фронт. Їхній інтерес сходиться з інтересом Совітів. Задля збереження ненарушности свого стану посідання, вони засадничо найрішучіше відмовляють якомунебудь ареопагові права встрявати в істнуючі европейські територіяльні відносини, не признаючи взагалі факту істнування якогонебудь територіяльного спору. З тих самих причин вони засадничо протестують проти всяких відхилень від постанов версайського договору, не лише територіяльного характеру, але нпр. у справі збросння, „аншлюсу", кольоній і т. п. Таким робом проти пакту 4-ох виступила найгостріше не лише совітська преса, але й польська і таким робом Польща разом з державами Малої Антанти раптом опинилася — перед політично-військовим союзом з Совітами.

Сьогодні, після кількох демонстративних актів практичної польсько-совітської приязни, читаємо від часу до часу публіцистичні викрутаси, які мають ту приязнь теоретично пояснити. Такою характеристичною статтею є ось тільки що оголошені на передовому місці „Слова Польского" широкі виводи п. Барановського п. н. „Чому можемо пактувати з Совітами?" Ті виводи є капітальним зразком, як санаційні публіцисти свідомо чи несвідомо перейнялись політичною ментальністю польської ендеції. На сході Польщі лежить Росія, Росією є теж СРСР, з Росією треба Польщі розмежувати стан посідання, у внутрішні справи Росії Польща не хотіла і не хоче встрявати, з Росією Польща може і повинна втримувати найприязніші звязки, якщо тільки „нова" Росія перестає реалізувати імперіялістичні заповіти Росії старої... Нинішній більшовицький світ на сході є для п. Барановського лише „розмірно поміркованим та второпним урядом", якого варта і треба переконати, що Польща ніколи не мала ніяких „совіторуїнницьких інклінацій"... Для Польщі, яка останніми актами офіціяльної закордонної політики перейняла на державний кошт східно-політичну концепцію пп. Романа Дмовського і С. Козіцького, Совіти не істнують як вічна небезпека християнської цивілізації, неправдою

є теж теза, що з царством російських більшовиків не можна втримувати нормальних економічних і політичних — а навіть культурних — зносин. Відсіля теж походять спорадичні спроби втягати більшовиків до ріжних міжнародніх імпрез, як „великодержавного партнера". Під впливом і натиском цієї антиревізіоністичної і фільосовітської течії запрошують більшовиків і на роззбройну конференцію до Женеви і на економічну конференцію до Льондону, йде віднова торговельних умов, принимають промислові замовлення, роблять візити та влаштовують для ревізитаторів ультра-буржуазні бенкети. В добі повороту найстрашнішої хвилі воюючого комунізму у внутрішньому режимі СРСР відбувається в частині Европи адорація Совітів, як російської держави з „поміркованим і второпним" урядом!!

На наших очах ведеться в Европі та цілому світі боротьба двох дужих політичних течій. Кудиж вона змагає? Про це кілька слів — завтра.

Галицьке москвофільство і Талєргоф.

II. Початкова незорієнтованість української преси в серпні 1914 р. — Заходи українського національного проводу в справі арештувань і знущань у краю. — Москвофіли за російської окупації і визвольної війни. — Занедбання талєргофської справи українцями після війни та використовування її москвофілами.

Тут не можна поминути й того, що наша преса в першій половині серпня 1914 р. не освідомила народу в тому напрямі, аби він ставився до тодішніх подій критично і був якнайдальше від доносів на своїх земляків. Навпаки, аж прикро вражає читати в ній у перших днях війни про арештування і конвої „зрадників" в околицях, де може навіть не було москвофілів: приймаючи вістки про це з офіціяльних кругів чи польської преси, редактори українських часописів у серпні 1914 р. не завдавали собі труду провірити, скільки правди в цій „зраді". Щойно з кінцем серпня „Нове Слово" (ч. 586) жалувалося на польську пресу, що вона „день за днем стала зі злоточною злорадністю нотувати арештування непевних під оглядом австрійських симпатій і навіть посуджених в державну зраду одиниць зпоміж інтеліґенції і хлопів"; одначе цю замітку „Н. С." можна віднести в деякій мірі також до його власних попередніх новинок про арештування. „Діло" вже раніше, у звязку з об- говорюванням справи арештувань на засіданні Головної Української Ради у Львові дня 18. сер- пня „помістило (20. VIII.) передову статтю в цій справі, частинно сконфісковану; з неї довідує- моcя про „щораз численніші вістки польської преси про те, що між арештованими находяться люди, приналежні до українського національного табору". Щойно від того часу зайнявся справою арештувань наш політичний провід і почав робити всякі можливі заходи, аби безпідставно людей не виникав. Про ці заходи української парляментарної репрезентації оповідає д-р *Кость Левицький* (Історія визвольних змагань гал. українців з часу світової війни 1914—1918, ч. I.—III., Львів, 1928—30); завдяки тим заходам звільнено потім арештованих і вязнених у Талєргофі з винятком 30-ьох чільних москвофільських діячів, яких випустили на волю щойно після упадку царської Росії.

Коли візьмемо під увагу тодішню наївну віру і намірну льояльність галицьких українців супроти Австрії, то таке становище преси в першій половині серпня 1914 р. не є чимсь лишним. Одначе треба признати, що отверезіння провідних українських кругів і преси в поглядах щодо „зрадництва" прийшло досить скоро і від 18. серпня 1914 р. Українська Парляментарна Репрезентація не випускає зі своїх рук справи арештованих: вимагає від уряду слідства в справі невинно повбиваних та помасакрованих австрійським військом українських громадян, виєднує звільнення арештованих у Талєргофі, а навіть, коли запав засуд смерти на провідних москвофільських діячів Д. Маркова, В. Куриловича, К. Черлюнчакевича і тов., зверталася до австрійського президента міністрів і міністра закордонних справ з представленням, щоби виєднали для них у цісаря дарування життя.

Далеко не так поводилися супроти українців москвофільські керманичі, що залишилися в краю, підчас російської окупації, про що вони нині ґейби забули. Доносам і наклепам на „мазепинців" у їх пресі не було кінця, так, що навіть російський офіціяльний орган „Львовское Военное Слово", хоч очевидно, ворожо ставився до українців, не міг уже стерпіти цих наклепів. У передовиці з 1. квітня 1915. р. редакція „Л. В. С." заявляла під адресою москвофілів, що „не будет поддерживать ту небольшую крикливую кучку „рутенской олигархии" в опьяненном властью воображении, которой создалось, повидимому, убеждение, что Русская Армия заняла Галицию для того, чтобы дать им возможность свести старые счеты с политическими противниками".

Та не тільки на українців доносили провідники галицьких москвофілів; вони, схлібнючи російським органам влади, обвинувачували один одного в австрофільстві. Дудикевич причинився до увязнення Лісковацького (якого випустили 19. XII. 1914), проти Дудикевича виступило потім „Львовское Военное Слово". Гірка, незавидна була доля галицьких утікачів-москвофілів у часі відвороту російської армії: російські часописи й солдати лихословили їх перілко епітетами „зрадників". Деякі з тих москвофілів, що перебули мандрівку через Україну до Ростова над

Довом стали згодом національно свідомими українцями й тому було би побажаним, аби вони своїми споминами кинули й від себе промінь світла на тодішні часи й події та освідомили своїх бувших однодумців.

В часі визвольної війни ті селяни, що перед війною були під впливом москвофільства, не відтягалися від обовязку боротися за волю України: хто був впр. у 4-ій золочівській бриґаді У. Г. А., в якій були стрільці з Брідщини, той може це ствердити. Пригадую собі час, коли в грудні 1919 р. багато наших стрільців, зневірених у перемогу, вертало до Галичини. Тоді прийшов до мене порадитися, що робити, син бувшого талергофця; він послухав мене, що треба видержати до кінця і залишився, щоби вмерти за Україну. Таксамо видержало гідно й чесно до кінця немало москвофільських інтеліґентів. До вимків серед них належав такий тип, що як „русскій" відмовився служити в українському війську; одначе це не перешкоджало йому мати посаду в українській інституції; той самий за австрійських часів від початку до кінця війни побренькував по рабськи шабелькою тоді, коли його родичі невинно терпіли в Талергофі.

Після визвольної війни прийшли нові мученики й нові непомірні жертви і галицько-українське громадянство, заняте найновішими болями, не занялося справою мучеників Талергофу. А втім ніхто не думав, щоб колишні москвофіли, пізнавши, як ставляться до них москалі, вели далі серед нашого громадянства руїнницьку роботу та для її оправдання вживали Талергофу. Тим більше, що один з талергофських мучеників, передвоєнний співробітник „Науки", селянський поет Іван Федорів Федоричка, видав свої зіршовані спомини п. з. „Талергоф або русько-українська Голгофта... Опис мук і страждання галицько-українського народу під германським ярмом в часі всесвітньої війни на засланю в Талергофі 1914—1917 р." (Коломия, 1923 р.) для вбереження серед народу традиції талергофського мучеництва і з виразним зазначенням, що „страждання і мученичу смерть на Талергофській арені поніс наш нарід нарівні і без огляду на національні думки". Цей поетичний опис селянина-мученика талергофського пекла, навіяний любовю до свого народу, зовсім не погоджується з тими наклепами на українців, які містить „Талергофскій Альманахъ" (Вип. I.—IV., Львів, 1924—32), зредаґований людьми, що далі бажають підсичувати москвофільство серед галицько-українського народу.

На превеликий жаль, український національний табор не повів серед усіх бувших талергофців-селян освідомлюючої акції. Знаю, що досі тільки на Знесінні під Львовом уладила читальня „Просвіти" талергофське свято для освідомлення місцевого населення, що в Талергофі терпіли від австрійського ката українці. Талергофські свята у краю відбуваються під трибарвним рос. прапором, як свята чисто москвофільські, а українські священики в парохіях, де відбуваються такі свята, замісць взяти в них участь та освідомити селян, що в Талергофі їх мучили австрійці, а не українці, нерідко відмовляються від заупокійного богослуження за талергофців і цим дають змогу москвофільським аґітаторам опановувати душі наших селян. Навіть сам перемиський владика Коциловський обіжником з 9. вересня 1929 р. заборонив був духовенству його епархії брати участь у талергофських заупокійних богослуженнях („Земля і Воля", 1933, ч. 28). Очевидно, цим хотів владика протиділати москвофільській, а ще більше православній акції, та здається, що таким способом можна ту акцію тільки зміцнити. Ніколи ми не зліквідуємо москвофільства в Галичині, коли будемо оминати москвофілів, а не будемо старатись їх освідомити. Щодо тактики, яку повинен приняти український національний табор у відношенні до москвофілів, то згоджуюся вповні з думками пок. історика *С. Томашівського* („Нова Зоря", 1929, ч. 8.). На його думку москвофільство буде зліквідоване, якщо „новочасний українець, розуміючи справу, не стане називати сучасних епігонів національної *старосвіччини* зрадниками-ренеґатами, тільки подбає про їх перековання і приєднання для свого ідеалу. Коли ми цього досі не зробили, то цьому можуть бути дві причини: 1) або ми, не розуміючи гаразд справи, занедбали сповнити своє завдання й асимілювати наші власні національні пережитки; 2) або наша національна ідея нездібна до такої асиміляції навіть своїх власних елементів. — Доволі висловити ці дві альтернативи, щоби відкинути останню і всю вину приписати виключно нашим власним занедбанням. Так є, ми самі винні, що не вміли чи не хотіли приєднати останків нашого історичного світогляду, що його навпаки відштовхували від себе доти, поки в останніх часах не заопікувався ними *хтось інший* — проти нас".

Микола Андрусяк.

Австрія домагається інтервенції великодержав проти Німеччини.

ЛЬОНДОН, 2. 8. ПАТ. Між Льондоном, Парижем і Римом іде виміна думок щодо інтервенції держав в обороні Австрії. Австрійський уряд звернувся до уряду В. Британії, Франції й Італії, предкладаючи богатий матеріял на доказ, що Німеччина загрожує інтеґральність Австрії за безпеку теперішнього австрійського уряду. Останні випадки, як кружляння німецьких аеропляпів над Австрією й розкидання протиавстрійських летючок викликали в австрійському уряді сильне занепокоєння щодо дальших плянів Гітлера. Британське міністерство закордонних справ уважає інтервенцію доцільною тільки тоді, якщо це буде збірна інтервенція В. Британії, Франції й Італії, держана в рямцях, передбачених пактом чотирьох держав. Рішення в тій справі залежить від Мусолінія, бо Париж і Льондон уже схильні до такого акту.

Орґанізуймо навчання дома!

Нова фаза у боротьбі за українське шкільництво.

Нарід, що хоче жити й розвиватися, мусить доконче мати школу й виховання у своїх руках. Інакше його майбутність дуже непевна. Скорше чи пізніше може він стати погноєм своїх сусідів.

Українські школи в Польщі поперемінювані на польські чи утраквістичні (що на одно виходить), багато українських учителів позвільнюваних зі служби або попереношуваних у чужі области, а нових українських кандидатів на вчителів не приймають до служби.

Масовими плебісцитами за українською мовою навчання у школах український нарід доказав наглядно, що ніколи не зречеться права на українське шкільництво. Очевидно, цю боротьбу треба вперто й послідовно перевести через усі інстанції. Проти кожного відмовного рішення Шкільної Кураторії треба доконче вносити своєчасно (до 14 днів від вивішення дотичного рішення у громадськім уряді) рекурс до Міністерства Освіти. А якщо й це не помогло би, то вносити скаргу до Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

Одначе на цьому не кінець. Попри конечну письменну декляраційну акцію і попри всякого роду протести мусимо одночасно розвинути творчу працю бодай у формі навчання дома, на яке дозволяє новий шкільний закон з 1. березня 1932 р.

Законні приписи про виконування шкільного обовязку.

В Польщі істнує шкільний примус для дітей у шкільному віці (від 7—14 літ). Його можна виконувати в державній школі, приватній школі або дома. Стаття 9. закону з 11. березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932 р. ч. 38. поз. 389) звучить у цій справі дослівно так:

„Шкільний обовязок виконується через побирання навчання: а) в публичній народній школі, б) в іншій школі, в) **дома**. Міністр Віроісповідань та Освіти означує умовини, на яких науку в іншій школі або дома можна визнати за сповнення шкільного обовязку, а також установляє загрози до тих, що в цілости відтягаються від цього обовязку".

На підставі того закону мають батьки і їхні правні заступники (опікуни) право влаштовувати для своїх дітей навчання дома. Головна Управа „Рідної Школи" обіжником з 31. травня 1933 р. ч. 4066/33 дала поучення, як улаштовувати домашне навчання згідно з духом цього закону.

Передовсім про таке домашне навчання треба необхідно подбати там, де в громаді нема ні

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. СЕРПНЯ 1933.

ЛЕВ ЯСІНЧУК. 2)

НЮ ЙОРК.

Пята алея. — Амторг і капітал. — Найбільший будинок світу і вежа Айфля.

Fifth avenue. Пята евню (алея), найпанськіша нюйорська вулиця. Тут нюйорська мода. Тут виставність. Тому навіть у малому містечку найдеться наслідувана назва — „Фифт евню"; тому на ріжних елеґантних виробах, як листовому папері, панчохах, краватці — найдеться також оцінка якости, означена написом „Фифт евню". На цій вулиці навіть трамвай не їде, хіба цілі филі ріжнородних авт в оба боки та жовті й зелені поверхові „баси" (автобуси), осклені, закриті й відкриті. На 1932 рік навіть освітлення на вулиці змінили: з „білого" на жовте. Цеж бо bicentinium (двісталіття) Джорджа Вашингтона, творця Злучених Держав.

По хідниках багато елеґантних, розсміяних жінок, подібних до себе, якби мали лице стандаризованої гарної кукли без виразу. Всі тоненькі, годовані „грейнфрутом" та „айскрімом" (мороженим). Треба привикати, щоби відріжнити одно лице від другого; як у японок. Вони кермують автом, самі приїздять до барів, заповнюють ресторани й „автомати", закурюють салі цигаретним димом, виказують прилюдно якимсь червонилом тонкі і грубі, рівненькі і скривлені уста, усточка й устиска. Вони становлять головну частину усіх крамниць — чи це крамниця з цукорками, цяцьками, черевиками, мужеськими скарпитками чи іншими комбінаціями.

Поміж 28-ою і 29-ою вулицею при тійже пятій евню „Amtorg" — радянська торговельна станиця. У великих вітринах виставлені книжки теперішньої російської модерної поезії. Цемент, Вилив заліза, Пятирічка і т. п. Великих розмірів анґлійські журнали показують радянське фабричне й машинове життя: тут завод, там копальня, а ось де цілий довгий ряд тракторів, — що орють землю, а може стоять попсовані. Це все завдатки будучого. Напроти по другому боці тоїж евню радянське подорожне бюро з мапою Росії, а на цій мапі позазначувані її екзотичні місця на Туркестані й Сибірі та малюнки московського Кремлю.

Дещо вище від Амторгу виявляє свою продукцію противник і суперник — капітал. Величаві крамниці, банки, парки, бібліотека, памятники і церкви (прегарна марморна катедра св. Патерика).

Поміж 34-ою і 35-ою вулицею на цілому „бляку" (квадраті) вилискується від металевої окови на наріжниках і віконних рамах височенна будівля. Вікон на ній так багато, що ціла будівля немов у металевій сітці. Це Імпайрстейт-білдинґ, чудо Америки, наразі найвищий будинок світу, на 102 поверхи. Здалека виглядає, немов величанська тубка пасти до зубів, звернена шийкою до гори. О, багато пасти влізлось би в таку тубку, що займає місця 63 морґи, а йде в гору на 387 метрів і перевищає вежу Айфля в Парижі на 82 і пів метра. Очевидно, що й матеріялу на такий будинок треба було чимало; самою сталлю, зужитою до будови, можна би навантажити поїзд на 18 кільометрів довгий. Тому й будинок настільки сильний, що до його вершка може причалювати літак. Цей будинок видержить того роду стрясення, яке можуть спричинити три льокомотиви нараз.

Можна собі уявити, скільки і якого роду та розмірів машини мусять працювати у підземеллі, щоби дати світло для цілої будівлі, впровадити в рух вентилятори, гонити воду на найдальші поверхи, чи холодити воздух у літі, або огрівати в зимі. Там-же працюють люди на найвищих поверхах. Це не Айфель із залізних штаб, який тільки стоїть, щоби стояти.

Кажуть, що французи все ще сперечаються, чи вежа Айфля гарна, чи ні. Вона має своїх прихильників і таких, що її ненавидять. Оповідають, що один француз щодня заходив до ресторану, який є на тій вежі. Господар був цікавий, якій обставині має завдячити цього постійного гостя. Раз поважився про це попитати його.

— Бо це одиноке місце в Парижі, відповідає постійний гість, відки... не видно проклятої вежі Айфля.

Про Імпайрстейт-білдинґ ніхто з нюйорчан напевно так не висловиться.

Долина цього будинку призначена на крамниці, в яких більшість стоїть невинайнлена. Кріза. Велика маса „елевейторів" (вінд) возить безнастанно цікавих. Добре, що приходять: доляра вступ, а це дає міліон долярів місячно. Як-

якої школи або школа віддалена понад 3 кільометри від помешкання дотичних шкільних дітей. Також подбати про добре навчання дома там, де з важних причин таке домашне навчання було би для української дитини корисне й потрібне.

Про навчання дітей у шкільному віці дома треба повідомити наперед приналежну Повітову Шкільну Раду. Такі повідомлення виготовить і перешле до Повітової Шкільної Ради кожний батько чи правний заступник зокрема — за свою дитину у шкільному віці. Якщо один батько має кількоро дітей у шкільному віці, то в дотичному повідомленні вичислює поіменно всі діти і вносить за них тільки одно повідомлення, так як це було зі шкільними деклараціями.

Такі повідомлення вільні від стемплевої оплати, а підписів не треба легалізувати у нікого.

Взори повідомлення батьків про навчання дома.

а) В місцевостях, де нема школи, де вона нечинна, або віддалена понад 3 кільометри:

До Повітової Шкільної Ради

в . . . .

З огляду на те, що в тутешній громаді нема народньої школи або: народня школа нечинна, або: народня школа віддалена понад 3 кільометри від мого помешкання), я як батько (мати, опікун) дитини (дітей) у шкільному віці (подати імя, прізвище і дату уродження кожної дитини) . . . . спираючись на статті 9. закону з 11. березня 1932. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932. ч. 38, поз. 389) постановив (-ла) для своєї дитини (для своїх дітей) улаштувати навчання дома, про що отсим повідомляю.

. . . . (місцевість) дня . . . . . . 19. . . .

Підпис і точна адреса батька (матері, опікуна).

б) У випадках, де з інших важних причин для добра дитини влаштовується навчання дома:

До Повітової Шкільної Ради

в . . . .

Я нижче підписаний (а) батько (мати, опікун) дитини (дітей) у шкільному віці (подати імя, прізвище й дату уродження кожної дитини) . . . . подаю до відома, що названа тут дитина (названі тут діти), спираючись на статті 9. закону з 11. березня 1932 р. про устрій шкільництва (Д. З. Р. П. з 7. травня 1932. ч. 38. поз. 389) виконуватиме (муть) шкільний обовязок через навчання дома і тому не буде (будуть) ходити до державної школи, про що отсим повідомляю.

. . . . (місцевість) дня . . . . . . 19. . . .

Підпис і точна адреса батька (матері, опікуна).

Такі повідомлення доручувати приналежним Повітовим Шкільним Радам за посвідкою або пересилати поручено почтою. Для ощадности можна більше число повідомленя післати поручено почтою в одній коверті нараз.

Як улаштувати домашне навчання?

1) Найкраще подбати, щоби дітей учила дома особа з педагогічною освітою, як: неприняті до служби учителі й учительки або учительські кандидати й кандидатки української народности. Якщо такої особи не можна піднайти, то могла би вчити й інша освічена людина, що має до того хист.

2) Таке домашне навчання не може мати характеру школи. Тому: а) навчання не повинно відбуватися в якомусь прилюдному будинку (читальні, Народнім Домі, кооперативі то-що), тільки дійсно у приватному домі. б) Не сміє бути шкільної обстановки. в) Не можна вести шкільних катальогів ані видавати шкільних свідоцтв. г) Безумовно задержати характер приватного навчання **дома** і не робити нічого такого, щоби це навчання можна було підтягнути під нелегальну приватну школу.

3) З огляду на те, що в теперішніх важких часах одному не під силу удержувати для своєї дитини вчителя чи інструктора, то порадно складатися на його удержання кільком (у першу чергу з ближчої і дальшої рідні): одні мешканням, другі харчами чи натураліями, інші грішми.

Евіденція місцевостей та осіб.

1) У кожному повіті перевести **евіденцію місцевостей,** де булоб побажаним зорганізувати навчання дома, а саме місцевостей: 1) де нема ніякої школи або вона нечинна, 2) де школа віддалена від мешкань батьків понад 3 кільометри, 3) де з інших причин булоб побажаним для добра дітей улаштувати навчання дома.

2) Перевести **евіденцію осіб,** що їх можна би вжити до навчання дома.

Звернути увагу дотичних осіб, аби не сиділи бездільно, ждучи „на посаду", але **самі підготовляли на місцях ґрунт для навчання дома** і про успіхи чи евентуальні перепони інформували свої Повітові Союзи Кружків і Повітові Кружки „Рідної Школи".

3) Переслати до Головної Управи „Рідної Школи" викази місцевостей та осіб, намічених до праці на місцях і осіб без приділу, яких можна би вжити в інших повітах.

До цієї творчої праці закликуємо всіх свідомих українців та українок. Спільними силами переведемо реконструкцію українського шкільництва бодай у законній формі домашнього навчання. Таким чином зарадимо великому лихові, аби українські діти не виростали на безграмотних темняків і на шкідників власного народу, але дістали освіту й виховання згідно з вимогами української нації. З другої сторони сотки, а може й тисячі безробітних учителів, учительських кандидатів та інших освічених людей дістануть варстати чесної і хосенної праці та які-такі засоби до життя.

Ревізія в українському робітничому домі.

ВІННІПЕҐ, 2. 8. ПАТ. Канадійська поліція перевела ревізію в українському робітничому домі у Вінніпезі. Не зважаючи на спротив членів орґанізації забрано всі документи й книги орґанізації. Сталося це наслідком скарги багатьох членів робітничого дому, що гроші, які вони платили за обезпечення на випадок недуги або смерти, йшли на комуністичну пропаґанду. Орґанізація має коло 8.000 членів.

—o—

Новий самоуправний закон.

XVII.

ПРАВА ДОТЕПЕРІШНІХ ВОЛОСНИХ І ГРОМАДСЬКИХ СЕКРЕТАРІВ І САМОУПРАВНИХ ФУНКЦІОНАРІВ.

Дотеперішні права устроєвих орґанів самоуправних звязків, які торкаються дисциплінарних справ, їх функціонарів остають ненарушні аж до часу, коли закон управильнить обовязки, права і службову відповідальність самоуправних функціонарів на просторі цілої держави.

Вимоги, що волосні секретарі в центральній Польщі, на Волині та Поліссі і на „східних кресах" мають мати приписану освіту, відбуту практику і іспит, не мають пристосування, якщо ті особи відбули щонайменше пятилітню практику в самоуправній або державній адміністрації.

Особи, що займають тепер становище громадських писарів у Галичині, мають першенство заняти місце волосних секретарів у Галичині без обовязку складати іспит, якщо мають відповідну освіту і щонайменше пятилітну практику у самоуправній або державній адміністрації. Незалежно від цього домагання всі діяльні в дні 13. липня 1933 р. функціонарі дотеперішніх сільських громад у Галичині мають першенство заняти бюрові становища в новоутворених волостях в Галичині, якщо мають приписану для тих становищ освіту і щонайменше дволітню практику у самоуправній або державній адміністрації. Такі права мають тільки ті особи, яких праця в управі дотеперішніх громад була головним заняттям.

КІНЦЕВІ ПОСТАНОВИ.

Новий самоуправний закон уповажнює президента держави видати до двох літ (до дня 13. липня 1935) розпорядком, що має силу закону для цілої держави або поодиноких її просторів текст законів про устрій волости, міста і повітового самоуправного звязку, що узгіднять з нинішнім законом дотеперішне законодавство в царині устрою територіяльної самоуправи. При цьому має він право поробити в обовязуючому законодавстві зміни, які вважатиме за конечні, для скодифікування, зокрема устійнити в польській мові зміст постанов, що обовязують досі в чужих мовах, лучити постанови ріжних законів в одну цілість, означити її новими назвами і датами, як також увести зміни до укладу і редакції постанов, що містяться у тих законах. У звязку з повищими постановами президент держави має право видати приписи увгіднюючі і переходові, які будуть конечні для введення в життя нового тексту дотеперішніх законів, зокрема щодо пристосування їх до обсягу діяльности державних і самоуправних урядів.

З хвилиною, коли ввійдуть в життя розпорядки президента, що узгіднюють текст дотеперішніх законів з новими законами, тратять правну силу постанови нового самоуправного закону, що торкаються тих самих справ. Приписи розпорядків і реґулямінів, виданих міністром внутрішніх справ згідно з нинішним законом, наскільки їх виразно не скасує розпорядок президента держави, залишаються і надалі аж до часу скасування їх в спосіб, в який їх видано.

Рада міністрів може деякі права, застережені для неї, переказати розпорядком міністрові внутрішніх справ, а цей може перенести справи собі застережені на воєводів, деякі навіть на повітові виділи, причому воєводи рішають у переказаних собі справах при співучасти воєвідського виділу з рішальним голосом.

Для устійнення числа мешканців згідно з постановами нового самоуправного закону є міродайний останній урядовий спис людности з 1931. р.

Новий самоуправний закон увійшов в життя 13. липня 1933 (у шлеському воєвідстві він не обовязує) і з тим днем стратили правну силу всі правні приписи щодо справ, що їх регулює новий закон, або що суперечні з його постановами, між іншими галицька громадська ординація виборча з 12. серпня 1866, виборча ординація для міста Львова з 1870 р., розпорядок польської комісії ліквідаційної в Кракові про розширення виборчого права до громад у Галичині з 23. листопада 1918 р. та цілий ряд декретів і розпоряджків щодо інших земель Польщі, а головно так званих східних земель.

—o—

Так зреферували ми новий самоуправний закон у всіх його частях з виїмком тих, що торкаються виключно чисто польських земель і які тимсамим не мають для нас практичного значіння. Критичного огляду і освітлення ми не дали, бо зробили ми це на іншому місці. Тут ішло тільки про те, щоби наше громадянство зазнайомилося якнайосновніше з постановами

би не те, прийшлось би будинок хіба розвалити. Нутро будинку має прегарний оригінальний стиль. Стіни з ріжнобарвних великанських марморових плит, що вилискуються у світлі дискретно приміщених електричних лямп. Понад усіми входами щось немов великанське плоске сонце з лискучого металю, від якого розходяться рівні, щораз ширші проміні, як від американської техніки й індустрії. Саме цим галузям має служити ця будівля.

Швидким рухом, без гомону й потрясення, вилетить вінда за одну хвилину на 86-ий поверх. Від того наглого руху здається людині, що щось підступає їй до горла, а при задержці немов зсувається утроба в долину. А як довго треба їхати на Айфля? Повної пів години, ще й пересідати й дожидати на получення. А всюди вітри, протяги. Серед літа легко простудитися. Тут — затишно, тепло. Вигідні канапи.

Але нема часу роздумувати. Вже галерія; широка, простора, навкруги ошклена. Порозкладана мягка мебіль, — пташки виспівують у клітках, завішених до сонця, а на стінах кольосальна мапа нюйорського стейту. За її докладність важко ручити; бо заки її намалювали, то неодно змінилося у вічно змінчивій Америці. При північній стороні веранди великий ресторан, де відвідувачі пють каву. Здається, що в цей час ніхто неголодний. Але, як то не почваитися перед знайомою, що пила „кофі" на „Емпайрстейт-білдинг"?... Бо самі жінки були. В середньому вестибулі дівчата, дуже подібні до тих, що ходять гурмою по пятій евні, продають усякі памятки.

вового закону, які вже ввійшли, або невдовзі входять у життя та знаючи їх, зуміло їх як слід використати.

Новий самоуправний закон є щойно початком кодифікації самоуправних законів, які у звязку з ним і на його основі вийдуть як розпорядок президента держава і міністра внутрішніх справ. Тоді буде нагода ще раз вернутися до порушеної вже теми.

——o——

У друкованих в „Ділі" статтях зайшло чимало друкарських помилок напр. рада замість влада, які здебільша уважний читач сам собі справить. Зайшли теж і деякі редакційні зміни без мого відома у деяких правничих висловах напр. замість завідуючий (zarządzający) орган— управний, замість рішаючий (rozstrzygający) орган — рішальний та ще кілька поменших. З огляду на зовсім у нас, у Галичині, нову номенклятуру ріжних ступнів територіяльної самоуправи, не ввів я у свому викладі польського слова gmina, що згідно з польським текстом означає так волость (wiejska gmina) як і місто, коли при цьому нема ближчого означення. Не маючи зовсім польсько-українського словника правничих висловів (бо такого у нас нема, хоч є у цьому дуже пекуча потреба), старався у цілому викладі не тільки передати вірний і точний зміст тексту закону і його духа, але і вживати української літературної мови у словах і складні; щойно знавці нашої мови зможуть оцінити, наскільки це мені вдалося. Це зовсім не було легко, бо ділянка польського самоуправного законодавства у нас майже не рушана, а тимсамим і наше словництво як слід не розроблене.

Пос. д-р Степан Баран

——o——

Комуністичний „противоєнний день".

ВАРШАВА, 2. 8. ПАТ. Вчорашній день засвів надії комуністичних аґітаторів, що пробували зорганізувати вуличні демонстрації у звязку з т. зв. противоєнним днем. В місті панував цілий день спокій і до ніяких демонстрацій не прийшло.

„Противоєнний день в Німеччині.

БЕРЛІН, 2. 8. ПАТ. Вчорашній день, який комуністи проголосили противоєнним, минув досить спокійно. За кольпортажу летючок арештували в Берліні 46 сіб, які відставлено до концентраційного табору в Ораніенбавмі. В Тоадерні комуністи побили гітлерівців, приневолюючи їх до втечі. В ріжних місцевостях арештували кільканадцять комуністів, переважно за кольпортажу летючок. В Плявені поліція вбила комуніста підчас втечі.

Ґанді у вязниці.

ЛЬОНДОН, 2. 8. ПАТ. Повідомляють із Пуни, що Ґандія перевезли до вязниці в тому місті, звідки його звільнять під умовою, що не буде видалюватися з адміністраційної округи та здержиться від всякої аґітації за цивільним непослухом. Якщо Ґанді не згодиться за ці умовини, його поставлять перед трибуналом, який може засудити його на два роки вязниці.

З траґедій на Дністрі.

Один з українських еміґрантів, що мешкає на самому березі Дністра, в листі до Українського Громадсько-Допомогового Комітету в Румунії між іншим пише:

24-го червня ц. р. мені довелося бути свідком чергової траґедії на Дністрі. Під вечір, коло 6. години з села Бровниці хотів перейти до Румунії один старий уже чоловік. Його побачив радянський пограничник і почав стріляти. Але втікач був далеченько від пограничника і цей не міг в нього влучити. Тимчасом втікач зайшов у воду по пахи. Плавати він очевидячки не вмів, бо вода почала його крутити. Тоді він почав махати руками, просячи порятунку з румунського берега.

Румунські вартові, почувши стрілянину та побачивши безпорадність нещасного втікача з України, попростували до берега. Вони сподівалися, що старенький добється бодай до середини, а тоді вониб подали йому човен. Колиб-же більшовицькі вартові стріляли, як це вони завжди роблять, і тоді, коли він був би вже в румунських водах Дністра, то румунські вартові відкрилиб стрілянину до більшовицьких вартових.

Тимчасом втікач безсило боровся з водою і тупцював на місці. Завваживши це, один з більшовицьких вартових підбіг майже до берега і з віддалі 100—150 кроків стрілом з коліна поцілив втікача в голову. Тільки кашкет поплив по воді, а сам він пішов на дно.

(Українтаґ.)

Спільний протикомуністичний фронт.

БЕРЛІН, 2. 8. ПАТ. На привітання прогульки фашистівської молоді, яка відвідує Німеччину, відбулося вчора вечором принятя в італійській амбасаді в Берліні. Від уряду повитав гостей міністерський радник Ґеґерт, заявляючи, що перемогу Гітлера над комуністами можна порівняти з великими боями, які охоронили культуру західної Европи перед азійськими ордами, як напр. маврами, ґунами і турками. Італійський амбасадор заявив, що Німеччина мусить стати знову велика та сильна, щоби спільно з Італією вирішити боротьбу з ворогами цивілізації.

——o——

Проти знижки цін в Америці.

ЛЬОНДОН, 2. 8. ПАТ. Із Шікаґа повідомляють, що управа місцевого уряду промислу й торговлі, щоби запобігти дальшій знижці цін, повідомила інтересованих, що на будуче всяких трансакцій збіжем і переторами з вепрового мяса не вільно робити нижче ринкових цін з 31. липня ц. р. Цей розпорядок буде обовязувати до 15. ц. м.

Уряд промислу й торговлі в Кензес Сіті а таксамо товарова біржа в Ст. Люїс заборонили збіжеві трансакції нижче цін з попереднього дня. Заборона важна аж до відкликання.

——o——

Висилка з України продовжується.

До Українського Громадсько-Допомогового Комітету в Румунії пишуть з Атак на Дністрі:

В ніч з 8-го на 9-го липня, коло 11. год. ночі на стації Могилів почалася кулеметна стрілянина. Коли стрілянина хвилево ущухла, то звідти було чути жіночий і діточий вереск жаху. Хоч за Дністрі це майже звичайне явище, тим часом у мене аж похололо в середині. Це ж більшовицькі московські кати стріляють до українських дітей та жінок. І дійсно за кілька днів я довідався, що в ніч на 9-го липня до Могилева пригнали чергову партію людей, призначених на заслання до Сибіру. Коли аґенти ДПУ почали брутально силою виштовхувати людей у вагони, вони почали бунтуватися. Тоді відділ ДПУ почав стріляти з кулеметів. Спочатку поверх вагонів, а потім, коли переполошені люди пустилися тікати, то почали стріляти до живих людей.

До самого ранку чекісти закопували забитих, а тих, що переловили, позапаковували як селедців у ваґони і після півночі відправили в далеку дорогу.

(Українтаґ.)

Нові арештування українців у Берліні.

„Молва" з 2. ц. м. повідомляє, що в Берліні перевела поліція знову масові ревізії серед українців-еміґрантів, запідозрених у приналежности до комуністичної орґанізації. Арешти переведено у звязку з заповідженим комуністами на 1. серпня ц. р. святкуванням „антиімперіялістичного дня", в якому, за вістками німецької поліції мали взяти участь теж арештовані українці.

Морські зброєння Японії.

ПАРИЖ, 2. 8. ПАТ. „Тан" довідується з Токіо, що японське міністерство маринарки устійнило дальшу частину великої морської програми на 1934 р. Кошт виконання тієї програми виносе 670 міліонів єн. Програма передбачує будову двох легких кружляків, двох летунських кораблів, одного міноносця, 14 контрторпедовців, і підводних суден, 11 кораблів, необнятих льондонським трактатом. Крім того міністерство маринарки передбачує створення 8 повітряних ескадр ще перед 1938 р. та будову кількох кружляків.

По широкому світі.

— В Альтоні стратили чотирьох комуністів, засуджених на смерть за вбивство двох гітлерівських штурмовиків.

— Пропонований през. Рузвельтом кодекс праці приняло до 700 фірм.

— На японському острові Говаідо згинуло наслідком повені поверх 6.000 осіб.

— На торговельних кораблях у Гдині вибух страйк моряків.

— У Франції розпочалися великі маневри повітряної фльоти при участи 600 боєвих літаків.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. СЕРПНЯ 1933.

І. КЕДРИН.

Стрілецька хроніка.

НОВА КНИЖКА РОМАНА КУПЧИНСЬКОГО.

(**„У зворах Бескиду"**, повість зі стрілецького життя, В-во „Червона Калина", Львів 1933, 8°, стор. 170).

Здається, що одним із найприємніших почувань є розчарування у користь предмету, що викликував острах і сумніви. Подвійна приємність, коли це миле розчарування торкається приятелів і коли згодом з облекшеною совістю можна перед ними признатися, що вони викликували сумніви, та просити вибачення...

З мовчазним недовірям приглядався автор цих рядків, як Роман Купчинський — сам без захоплення — віддавав нетерпеливому друкарському хлопцеві частинами скрипти своєї нової книжки. Здавалося, що це „чорноробочий" письменник видушує із себе продовження розпочатої кількатомової повісти лише під натиском видавництва, що штучно продовжує життя своїм героям і що тому те життя та його декорація будуть кволі й — нудні. І тому „со страхом" та без довіря приступав я до „Зворів Бескиду", чергової частини „Заметілі", яку автор назвав повістю зі стрілецького життя. І чим далі читав, тим приємніше був розчарований: ані сліду любовної слізливости, ані сліду діяльоґів на тему краси соловейкової пісні, ні одної патріотичної проповіди та ні крихіточки псевдофільософічних міркувань! Яка полекша!...

Кажуть мені, що в одному українському журналі саме появилася рецензія на ту книжку: авторові рецензії просто не стає суперлятивів для висловлення свого захоплення, і читач (не книжки, лише рецензії) приходить до висновку, що остання книжка Купчинського — це архитвір, супроти якого історичні повісті Віктора Гіґо, Ромена Роляна і Жеромського — це незугарні спроби літературних термінаторів. Не стану сам і не раджу іншим тієї рецензії читати, щоби не псувати собі доброго смаку, задержаного після лектури книжки Купчинського. Гадаю, що найкращою оцінкою, якої лиш кожний найталановитший і найбільш признаний автор може бажати собі, це короткий вислів, що його книжка „добра". Проголошувати автора ґенієм і його твір ґеніяльним мимохіть мусить настроювати скептично і насторожувати проти доброї книжки.

Книжка Романа Купчинського — добра, навіть дуже добра, а вичисливши прикмети, які складаються на ту характеристику, залишимо на боці всі українські та чужинецькі літературні порівнання, — яких уживати не слід. Не слід цього робити саме з уваги на найбільшу прикмету цієї книжки — її **безпретенсіональність.** Безпретенсіональними є герої повісти та безпретенсіональним спосіб в який автор розміщує їх на історичному тлі карпатських боїв 1914-15 року. Ніхто там не стоїть на котурнах, лише на сірій осінній чи побіленій снігом галицькій землиці, не високо від неї відстаючи, і завдяки цьому всі ті сірі постаті мають чар **безпосередньости.** Враження безпосередньости таке сильне, що читач ані на мить не сумнівається, що автор переповідає історію, яку він сам пережив: цілу стрілецьку карпатську кампанію з її пригодами і негодами. Тому й повість „У зворах Бескиду" слід би вважати радше літературною хронікою одної епохи воєнного стрілецького життя, ніж історичною повістю. Цей характер хроніки, вбраної у повістеву форму підкреслений тим, що на сцену виведені чільніші всі автентичні постаті з історії УСС, з їх прізвищами та їхніми манірами.

Воєнно-історична повість Романа Купчинського має ще ту велику прикмету, що в ней не бачимо ніякої „модної" тенденції. Нема ані жаху і страхіть, залюбки розводнюваних і роздобуваних усіми ремарківськими пацифістами, нема теж ґльорифікації геройств, масово фабрикованих войовничими гурра-патріотами (що часто й не бачили окопів). Одно і друге заступає дрібка смутку воєнного і жмінка вояцького сентименту...

Ні, далебі, погодімся, що це не є переломовий у світовій літературі архиґеніяльний твір але що це справді рідко добра легка нова українська повість, приємна лектура і вартісний вклад у нашу воєнно-історичну белетристику.

——o——

З наших літнищ і живців.

ЧЕРЧЕ.

Лікуванці. — Розривки й імпрези. — Розбудова. — Будучність.

Модний тепер у нас живець Черче біля Рогатина, якого купелі й води мають без сумніву великі лічничі вартости і здобувають собі заслужено щораз то більшу славу в цілому краю, зароївся і цього року від лікуванців. Кого тут тільки не видно! І священики і вчителі і адвокати і кооператори і урядовці державні та приватні і журналісти і т. д. і т. д. Заступлений тут сильно Львів, але ще більше людей з провінції, у тому немало селян і міщан, що теж щораз-то численніше навідуються до Черча для порятування чи поправи свого здоровля і своїх сил.

Коли по кількатижневій сльоті, що так сильно далася всім у знаки, настали нарешті чудові дні, заметушились і лікуванці Черча, принаймеше ті, що можуть добре рухатися і ходити. Почалися прогульки до ліса і в найближчу околицю (ті останні під проводом проф. Кіта), потворились окремі гуртки вакаційних „спортовців": одні грають сиківку, другі товпляться біля кругольні, а найбільше лікуванців залягає новоутворене в парку грище відбиванки, де показують свою зручність і вправу старші, молодші і наймолодші. Скільки тут сміху й веселости, як приємно сходить час, як рвуться люди до цієї гарної і здорової розривки!

Як кожний більший живець, так і Черче мало в цьому сезоні вже цілу низку цікавих імпрез. Започаткувала їх дуже вдатним вечором п-і Марія Сокіл, потім почули ми хор львівських ревелерсів „Евгена", були на прегарному попису дітвори „Р. Ш." з Рогатина, почули придніпрянську капелю „Дніпро" (яка співає зовсім у стилі колишнього хору Котка), далі нашу буковинську співачку п. Синеньку-Іваницьку, новий хор Котка (що складається переважно з членів хору львівської опери і їздить по краю спеціяльним залізничим возом), а вкінці були на „вечорі вражінь" п-і Ол. Кривіцької, що відбувся при співучасти проф. д-ра Н. Нижанківського, проф. д-ра Княжинського і директора живця п. Л. Лепкого. А в найближчу неділю, 6. ц. м., матиме Черче ще одну небудь-яку атракцію: концерт відомого барітона світової слави п. Зенона Дольницького. З того бачимо, що на недостачу мистецьких імпрез черчанська публика нарікати не може, таксамо як і їх виконавці, що всі без виїмку мали тут крім морального також добрий матеріяльний успіх.

При кінці варто би ще згадати про те, що не зважаючи на тяжкі часи, Черче розбудовується просто з дня на день, так, що ті лікуванці, які були тут перед 2—3 роками, нині його вже не пізнають. Розрісся і набрав нових прикрас і парк біля „Палатки", яка є центром для всіх лікуванців, здвигнено і кілька нових просторих домів на приміщення гостей, а вже в найближчому сезоні має станути тут величавий пансіонат на 70 кімнат СС. Служебниць, які набули на ту ціль прегарну площу. Словом: Черче зеднує собі з дня на день, сгрону на рік нових прихильників і нема сумніву, що будучність його як українського живця запевнена.

Н

—o—

Рузвельт про воєнні довги Европи.

ЛЬОНДОН, 2. 8. ПАТ. „Дейлі Експрес" приніс сенсаційну вістку з Вашинґтону, немов то Рузвельт задумує в найближчих днях повідомити В. Британію та інших довжників, що Америка може подумати про ревізію воєнних довгів тільки тоді, коли буде переведена якслід господарська програма внутрішньої відбудови та устабілізуються ціни продуктів і вирібника. У звязку з тим Рузвельт має висловити надію, що В. Британія заплатить рату, яка припадає в грудні, в більших розмірх, ніж зробила це в червні, і не сріблом, але золотом.

—o—

ЧЕРГОВА ГОЛОДІВКА ҐАНДІЯ.

ЛЬОНДОН, 2. 8. ПАТ. Ґанді, на знак протесту проти свого арештування, погрожує новою голодівкою, яка треватиме до кінця життя.

—o—

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 1063—3

— **Свято на Білій Горі.** Дня 13. ц. м. Преосв. еп. Іван Бучко відправить Архиєр. Службу Божу з проповідю і Панахидою в сослуженні доокличного духовенства на Білій Горі в Підлисю під хрестом Маркіяна Шашкевича. На святі, яке буде мати виключно релігійний характер, буде передана земля з могили поета у Львові.

— **Роковини смерти бл. п. Д. Витовського.** Дня 4. ц. м. в 5. год. попол. на кладовищі Лізенштрассе в Берліні в 14-роковини смерти бл. п. полковника Д. Витовського і четаря Ю. Чучмана служитиметься панахида, на яку запрошує **Українська Громада в Німеччині з осідком в Берліні.**

— **Нумерація шкільної молоді.** Міністерство освіти на основі розпорядку з 27. березня ц. р. в справі вбрання шкільної молоді устійнило розпорядком з 20. липня ц. р. числа для шкіл, яких молодь обовязана від нового шкільного року носити на лівім рукаві шкільного одягу щитики з краскою школи та вишитим числом. Для державних ґімназій з українською мовою навчання призначено числа: у Львові головне заведення 571, філія 572; в Перемишлі 580, в Коломиї 591, в Станиславові 597, паралелька в Стрию 600, паралелька в Бережанах 604 (спільне число). З приватних українських середніх шкіл одержали числа: коедук. ґімназія Р. Ш. в Дрогобичі 627, жін. ґімназія Василіянок у Львові 644, ґімназія Укр. Інст. для дівчат в Перемишлі 651, коедук. ґімназія Р. Ш. в Тернополі 581 і коедук. ґімназія Р. Ш. в Золочеві 682.

— **Не буде ліквідації ґімназій.** У звязку з поданою вчора вісткою про ліквідацію нових ґімназій з недостаточним числом молоді появилася заява мін. освіти Єнджеєвича, що нема ніякого рішення в справі касування державних або приватних ґімназій.

— **Віднова плавби на Дністрі.** Наслідком покращання взаємин між Румунією і Радянщиною в Букарешті повстав проект віднови плавби на Дністрі, перерваної в часі світової війни. Одна англійська фірма звернулася до румунської влади з пропозицією сфінансування того підприємства та достави кораблів.

— **Черевний тиф.** Міністерство суспільної опіки ствердило, що в часі від 16. до 22. липня ц. р. зареєстровано на терені цілої Польщі 225 випадків черевного тифу, 20 плямистого, 306 шкарлятини, 330 одри, 69 рож і т. д. В порівнанні з попереднім тижнем зросло значно число випадків черевного тифу, зате зменшилося число занедужань на плямистий тиф.

— **Хрещення з перешкодами.** В церкві св. Юра у Львові відбулося перед кількома днями хрещення 28-літної Дебори Мальзак, жидівки з Ременова, що приняла християнську віру, щоби вийти замуж за місцевого селянина. В часі акту хрещення родина неофітки пробувала робити авантуру, так що поліція зробила з нею порядок.

— **Вмираю з голоду...** В мешканні Генрика Герцберга у Львові отроїлася світильним газом 20-літна Саля Ґрін з Дубна. Вона лишила картку з такими словами: „Я сирота, не маю ні батька ні мами, ані нікого близького на світі. Вмираю з голоду і відбираю собі життя, бо хочу переконатися, чи на другому світі є Бог". Самогубство молодої дівчини викликало в домі велике враження, бо власник мешкання перебуває на відпустці поза Львовом.

— **Викупив украдені річи.** Володимир Пришляк із Жидятич їхав возом вул. Жовківською у Львові і коло церкви св. Миколая зміркував, що з воза пропав йому клунок, в якому було шість мужеських плащів і коц загальної вартости 600 зол. Затримав віз і зі слезами в очах став питати прохожих, чи не бачив хто крадежі. Тоді приступив до нього якийсь чоловік і заявив йому, що за ціну 45 зол. може дістати назад свою власність. Добродушний Пришляк згодився на таку трансакцію і незнакомий приніс незадовго назад його клунок. Замісць заалярмувати прохожих і поліцію, Пришляк виплатив йому 45 зол. і щойно тоді зголосився на поліцію. Шукай вітра в полі — сказали наївному сватькові з провінції.

— **Жертви громів.** В Тязкові пов. Станиславів убив грім Олексу Дорошенка, що орав підчас бурі в полі. Згинули теж оба коні. — В Богородчанах грім ударив у копу збіжа, під якою схоронилося перед дощем 4 особи. Дві з них Марія Матвовець і Олена Курилюк, згинули на місці, інші тяжко поражені. — В Бутинах пов. Жовква схоронилося під дубом кількох парубків. Грім убив одного на місці, 2-го оглушив, а третього поразив легко. — Коло Любелі пов. Жовква згинув від грому 30-літний Н. Портик.

— **Львівська хроніка.** Львівська Каса Хорих в червні ц. р. уділила 76.885 лікарських порад, з того 5.934 обложно хорим. — При вул. Сикстуській ч. 46 отроїлася світляним газом 63-літна вдова після лікаря, Сальомея Райнгольдова, не маючи з чого жити. — В поліційних арештах у Львові находиться коло 100 жінок, що займалися проституцією.

— **Краєва хроніка.** В Сушиці біля Хирова кинувся під потяг і згинув господар Іван Петрак із Халупок наслідком незгоди з жінкою. — У Варшаві арештовано поручника Гадомського, платника 21 п. п., що здефраудував кільканадцять тисяч зол. — На Гуцульщині перебуває тепер 18 польських пластових таборів і два табори жидівських пластунів. — На полях біля Добромиля найшли трупа Франца Ремера, якого вбили 18-літний Роман Гик, абсольвент торговельної школи в Перемишлі і 22-літний Влад. Міхалік, студент прав з Варшави наслідком злочинних порахунків.

З театру.

МІСЬКИЙ ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: „*РОМАН*", песа на 3 дії Шельдона. (Трупа краківського театру).

Одна з тих пес, що заживають на якийсь час великого успіху на ріжних сценах і про літературну вартість яких ніхто ніколи не згадує. Саме ця літературна слабина дає нагоду проявити силу свого таланту акторам, що єдині роблять із неї цікавий твір. Бачили ми фільмову перерібку з цієї песи з Ґретою Ґарбо; це була одна із найслабших фільм цієї артистки: — пренудна та пребанальна. На сцені песа оживає від чару живого слова.

Невинне кохання молодого пастора і великої спокусниці, що вперше переживає ідеальний порив — патетична тема. Нагадує вона „Камелієву даму" і зворушує глядачів тими самими моментами.

Велику креацію дала тут п. Ярошевська, незвичайно природна у кожному слові та порусі. Жаль, що такий мистець як Остерва, її партнер, не хоче характеризуватися і відбирає нам трохи ілюзії своїм не молодим уже обличчям; до них доструювався д. добрий актор Рушковський.

м. р.

Дописи.

КАМІНЕЧЧИНА.

Боротьба між місцевою шкільною радою і комітетом будови косцюлка в Дідилові. Власником маєтности Дідилів, повіт Камінка Струмилова, є Владислав Черкавський, що хотячи рятувати перед ліцитацією хоч частину свого майна, почав у 1925 р. парцеляцію Дідилова, передовсім між місцевих селян. Щоби заохотити громаду до купна його грунтів, подарував він у 1925 р. парц. грунт. ч. кат. 3287/3 у Дідилові простору 2 гектарів 30 арів або кругло 4 морги для вжитку місцевої народньої державної школи під будову будинку шкільного, а головно для вжитку управителя школи. На цю даровину виставив окрему посвідку і віддав у посідання згадану парцелю до рук місцевої шкільної ради, так, що шкільний фонд стався правним власником згаданої парцелі. Ще в 1925 р. цю парцелю виказано також у виказі набувців в окружнім земельнім уряді у Тернополі як власність шкільного фонду в Дідилові, але інтабуляції досі ще не переведено. Тому, що згаданий дідич Черкавський зовсім збанкротував, місцева шкільна рада дарувала йому пізніше за повищий дарунок 100 дол. ам., а громада від себе такуж саму квоту і він ті гроші, себто разом 200 ам. дол., приняв. Місцевий шкільний фонд одержавши в посідання як законний власник згадану чотироморгову парцелю, дав її в ужиткування місцевому управителеві школи, котрий її цілий ряд літ справді уживав. Тому, що не було відповідного шкільного будинку, школу на якийсь час замкнено, а управитель школи виїхав на іншу посаду в інше село; однак перед своїм виїздом передав він без відома місцевої шкільної ради згадану парцелю війтові-полякові в ужиткування за свій приватний довг у нього в квоті 300 золотих. Очевидно, що ця парцеля лишилась і надальше власністю місцевого шкільного фонду, а громада Дідилів мала намір на тій парцелі побудувати шкільний будинок і мешкання для управителя державної народньої школи. Громада Дідилів є українською громадою (близько 90 проц. греко-католиків українців); число латинників доходить там ледви до 10 проц. Є там греко-кат. парохія, читальня „Просвіти" і районова молочарня, а щойно недавно гурток місцевих латинників рішив вибудувати для себе косцюлок при допомозі сусідніх дідичів і кольоністів. При останніх громадських виборах українці збойкотували вибори і внаслідок цього і громадська рада і громадська зверхність опинилась в руках місцевої горстки поляків. Війтом став поляк, саме той, що „відсіває" згадану чотироморгову парцелю за свою особисту претенсію до колишнього управителя школи. Користаючи з того, що парц. грунт. ч. 3287/3 гром. кат. Дідилів у табулі ще досі записана на Владислава Черкавського, останній у порозумінні з війтом подарував половину з неї (два морги) місцевому комітетові будови косцюлка, котрий самовільно з весною ц. р. взяв її в посідання і став звозити будівельний матеріял. Місцева шкільна рада не внесла іменем шкільного фонду своєчасно провізоріяльного позву до городського суду в Буську, але щойно по довшому часі вислала депутацію до воєвідського уряду в Тернополі, котра перед тим явилася у посла д-ра Степана Барана з проханням інтервенції. Посол д-р Баран звернув відразу увагу депутації, що ціла справа не належить до адміністраційної влади, тільки виключно до суду. Бі

...де тут спір про власність парцелі, але на прохання депутації пішов з нею до воєвідського уряду, де депутації сказали те саме, що вже передтим говорив їй посол д-р Баран. Депутація вернулася з Тернополя з нічим і щойно тепер місцева шкільна рада в Діднлові іменем місцевого шкільного фонду вносить позов до суду проти Владислава Черкавського про зірвання контракту, здібного до інтабуляції права власности парц. грунт. ч. 3287/3 громади кат. Дідилів у хосен місцевого шкільного фонду та проти комітету будови костьолка чи пак його членів про віддання в посідання забраної полосини згаданої парцелі і занехання на ній дальшої будови.

СПОРТ.

УКРАЇНА (ЛЬВІВ) — СКАЛА (МОСТИСЬКА).

З приводу 10-ліття У. С. Т. „Скала" в Мостиськах розіграє в тому місті І. дружина „України" товариські мечеві змагання з дружиною ювилята в найближчу неділю **6. серпня н. р.** (а не 6. вересня, як подано у вчорашнім „Ділі"). Змагання ці, що викликали зрозуміле зацікавлення в цілім мостиськім повіті, заповідаються незвичайно цікаво і нема сумніву, що вони будуть великою спортовою атракцією для всіх прихильників спорту.

Нові книжки й журнали.

БОГОСЛОВІЯ, науковий тримісячник. Видає Богословське Наукове Т-во. Том XI. кн. 2. Львів 1933. Зміст: Vencesias Zaikyn: L'organisation juridique de l'archevêché d'Okbrid des sa iondation jusqu'a conquete de la peninsule des Balkans par les Turcs; Іван Шпитковський: Рід і герб Шептицьких; о. Юл. Дзерович: Автономія й гетерономія у вихованні; Вибрані питання; Огляди й оцінки; Всячина — хроніка; Богословське Наукове Т-во; Книжки й часописи.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 3. серпня год. 8. веч. „Що лише бажаєте". Гост. виступить Ганка Ордонівна.

Пятниця, 4. серпня год. 8. веч. „Що лише бажаєте". Ост. виступ Г. Ордонівни.

Театр Ріжнородностей.

Театр нечинний з причини ферій.

Кіна.

АДРІЯ: „Демон смерти".
АПОЛЬО: „Вбивство над ранком".
АТЛЯНТИК нечинне до 15. серпня ц. р.
КАСІНО: „В подружжі неволі".
КОПЕРНИК: „Таємний дім".
МАРУСЕНЬКА: „Таємний дім".
МІРАЖ: „Бічна вулиця".
МУЗА: „Чужим вільно цілувати".
ПАЛЯС: „Моя дружина — авантюрниця".
ПАН: „Муж з уяви" і „Побіда".
ПАСАЖ: „Ядець без голови".
СТИЛЕВЕ нечинне з приводу реконструкції.
ХИМЕРА: „Жінка без майбутньости".
УТІХА: „Дівча з гір" та „Ревія".

Закордонне радіо.

Четвер, 3. серпня 1933.

Міляно (331,4) 20.30 „Оповідання Гофмана" опера; **Гельсінгфорс** (368,1) 19.05 Гра на скрипці; **Стокгольм** (435,4) 20.00 Концерт; **Відень** (518,1) 21.00 Симфонічний концерт; **Рига** (525) 19.30 Симфонічний концерт; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00, 18.30 Концерт; 10.00 Музика; 13.50 Грамофон; **Давентрі** (1554,4) 21.35 Концерт; **Париж** (1724,1) 16.45 Фестиваль; 21.00 Оперетка; **Гільверзум** (1875) 17.20, 18.40 Легка музика.

Пятниця, 4. серпня 1933.

Штрасбург (345,2) 20.30 Концерт; **Штутгарт** (360,6) 19.00 IX. Симфонія Бетовена; **Ляйпціґ** (389,6) 16.00 Концерт; **Рим** (441,2) 21.15 Концерт; **Відень** (518,1) 19.00, 20.15 Концерт; **Будапешт** (550,5) 17.00 Легка музика; **Харків** (937,5) 9.05, 15.00, 19.00 Концерт; 16.20 Грамофон; 18.00 Музика; **Давентрі** (1554,4) 19.30 Концерт солістів; 21.20 Симфонічний концерт; **Кенігсвустергаузен** (1634,9) 21.15 Концерт творів Вагнера.

Львівське радіо.

Четвер, 3. серпня 1933.

7.00—7.55 Ран. програма; 12.05, 17.00, 19.40 Трансмісія з Варшави; 15.10 Сільва рерум; 15.15, 15.50, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Програма для дітей; 16.30 Музичний буквар; 19.00 Спів; 19.20 Всячина.

Пятниця, 4. серпня 1933.

7.00—7.55 Ран. програма; 12.05, 16.30, 17.15, 19.40, 21.10 Трансмісія з Варшави; 15.10 Сільва рерум; 15.15, 15.50, 19.05, 22.40 Грамофон; 15.25 Господарський комунікат; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт; 17.00 Серед книжок; 19.20 Всячина; 21.00 Туристичний кутик.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВПРАВНИЙ ІНСТРУКТОР, інжинір хемії шукає лекції з обсягу гімназ. (спеціяльність математика) — у Львові або на провінції на рік 1933/34. На бажання вчить французької, англійської мови, стенографії. Як довголітний диригент може вести хор. Зголошення до Уряду парохіяльного. Військо, п. Добромиль. 107 2—2

ОКАЗІЯ! КАМЯНИЦЯ двоповерхова, комфортова, околиця Потоцького при трамваї, дохід нетто около 6.000 зол. Ціна 68.0000 зол. — продає „Целерітер", Сикстуська 32. 99 3—3

ПОВЕРХОВА камениця і партеровий дім, ціна 30.000. Поручається довг 12.000 золотих. Ігнат, Куркова 24. 113 1—1

Подяка.

Знесилений тяжкою 10-місячною недугою замкнув на віки свої старечі очі дня 25. червня ц. р. муж, батько і дідуньо **о. Дмитро Склепкович, парох Поморян.** Всім, що виявили як у часі недуги, так і похоронів Покійника свое щире серце та потішали нас в нашім горю, а заразом причинилися до звеличання похоронних обрядів, складаємо щиру подяку. Зокрема дякуємо Вп. Паням: Лужницькій, Гавришевій, Бачинській і Конрадовій за слова розради в останніх днях недуги і похоронів Покійного. Дякуємо Вп. Панству Сотрудникам Свистунам за їх поміч в уладженні похоронного обряду, а о. Петрові Свистунові за 4-кратне відправлення панахиди та нагляд над ладом у похороннім поході. Впр. ОО. Деканові Вас. Куликові, дек. о. Рицарові, Конрадові, Шараневичеві, Ч. С. В. В. Мальчинському, Гуньовському, Буракові, Муровичеві, Пайкушеві, Вашукові, Карповичеві, Сосенкові, Карівцеві, Швидкому, Задорожному, Патеризі, Савчукові і Домковичеві дякуємо за участь у похоронах і відправу панахиди, а таксамо за відправу похоронного молебня в домі і церкві дякуємо щиро місцевому лат. пароховї о. кан. Костоловському, який також взяв участь у похороні. Дякуємо дальше Впр. о. о. дек. Куликові і Рицарові та о. Муровичеві за їх промови-проповіди та пп. проф. С. Білякові і д-рові А. Жуковському за зворушаючі прощальні слова над могилою. Дякуємо вкінці Учительському Зборові під проводом п. дир. Сидоровича та Громадським Радним з п. посадником Сокольницьким на чолі, що взяли участь в останній присузі Покійному. — Дякуємо також Вп. Панам Лікарям д-рові Енгельберґові і д-рові Дичкові за їх повні посвяти зусилля ратувати здоровля і життя Покійника. Вкінці дякуємо за щирі вияви співчуття й участь у похоронах представникам місцевих українських установ, Церковному Брацтву, Хорові і Всім Громадянам Поморян. — Нехай Всевишній нагородить Всіх сторицею!

Жінка, діти, зять і внуки.

Поширюйте „Діло".

БІРЖА.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	28·—	28·50
Пшениця збірна	27·—	27·50
Жито одноціле	18·—	18·25
Жито збірне	17·50	17·75
Ячмінь двір. одноцілий	14·—	14·50
Ячмінь на мливо	13·—	13·50
Овес галицький	11·50	12·—
Овес замоклий	10·50	11·—
Овес збірний	9·—	9·50
Кукурудза краєва	17·—	18·—
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	18·—	20·—
Фасоля колірова	13·—	14·50
Фасоля краса (з мішк.)	16·—	16·—
Горох пів-Вікторія	27·—	29·—
Горох полевий	20·—	22·50
Бобик	10·—	10·50
Вика чорна	9·50	10·—
Вика сіра	8·—	8·50
Сіно солодке прасов.	6·50	7·—
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	13·50	14·—
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·75	9·25
Висівки житні	6·—	6·25
Висівки пшеничні	8·25	8·50
Пшоно	28·—	29·—
Просо краєве	28·—	29·—
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. зв.	85·—	90·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—
100 кг. льоко Львів	**від**	**до**
Пшениця двірська	29·50	30·—
Пшениця збірна	27·50	28·—
Жито одноціле	20·—	20·25
Жито збірне	19·50	19·75
Ячмінь на мливо	14·15	14·50
Овес двірський	14·—	14·50
Овес двірський замокл.	12·—	12·50
Овес збірний	10·50	1·—
Мука пшен. люксусова	60·50	61·—
Мука пшен. 65 проц.	55·50	56·—
Мука житня тип урад.	35·50	39·—
Висівки житні	6·25	6·50
Висівки пшеничні	9·—	9·—
Крупи ячмінні грубші	28·—	30·—
Пшоно ч. 1	35·—	40·—
Пенцак ч. 10	28·—	30·50
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·—

ДРУКАРНЯ „ДІЛО" Львів, Ринок 10. Тел. 29-26. Виконує швидко і солідно всілякого роду друкарські роботи **по найдешевших цінах!**

АЛЬФОНС ДОДЕ **МАЦІЦЬКИЙ** Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

МИ ЗНИЗИЛИ ЦІНИ ОПАНОК!

ОПАНКИ з полотна і скіри наймиліші та дуже дешеві.

Гарні опанки до літного строю, в кількох барвах. Легкі — продувні.

Дуже оригінальний модель комбінований в ріжних барвах. Піввисокий запяток лякерований.

Елеґантні мужеські півчеревики зі сірого полотна, лякеровою обсадою, найвідповідніші на літні проходи.

До літнього взуття поручаємо наші тенісові скарпитки: Дитячі: зол. 0.40, 0.60, 0.90. Жіночі: зол. 0.60, 1.20.

Bata

ФАБРИКА В ХЕЛМКУ.

ДОЛЯР.

У середу, 2. серпня Філія Польського Банку у Львові платила по 6.55 зол. за долар. На чорній біржі плачено по 6.65 зол. за долар. Тенденція знижкова.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 2. 8.: масло 2.70 зол., молоко 17 сот., сметана 90 сот., яйця 2.60 зол. за копу. Тенденція на масло знижкова, на молоко слаба, на сметану і яйця удержана.

МОРЕЛІ ВИБІРНІ 15 золотих, **МОРЕЛІ ДИЧКИ** 11 золотих, пятькільове опаковання, оплачено за післяплатою висилає „Сахорович", Заліщики. 96 5—[illegible]

КОТРА інтеліґентна панна (мат. гімн. вищі студ. учит.) ніжна, веселої вдачі, матеріяльно незалежна, рішиться зазнайомитися з мущиною вільного звання на посаді (матримоніяльна ціль), буде ласкава спрямувати письмо під „Ескулап" до Адміністрації. 112 5—[illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.